

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI
RESPUBLIKA O‘RTA TIBBIYOT VA FARMASEVTIKA XODIMLARI
MALAKASINI OSHIRISH VA ULARNI IXTISOSLASHTIRISH MARKAZI**

«KELISHILDI»

Respublika o‘rta tibbiyot va
farmasevtika xodimlari
malakasini oshirish va ularni
ixtisoslashtirish markazi
hududiy xay‘at raisi
M.T. Xakimova _____
03 2025 y.

« TASDIQLAYMAN»

Respublika o‘rta tibbiyot va
farmasevtika xodimlari malakasini
oshirish va ularni ixtisoslashtirish
markazi direktori
L.X. Musadjanova _____
« 4 » 03 2025y.

Bilimlar sohasi: Sog‘liqni saqlash

SHOSHILINCH TIBBIY YORDAM KO‘RSATISH

(sikli bo‘yicha malaka oshirish guruhlari uchun)

O‘QUV DASTURI

(144-kredit)

Toshkent – 2025 yil

TUZUVChILAR:

R.O'Musayev

Respublika o'rta tibbiyot va
farmasevtika xodimlari
malakasini oshirish va
ularni ixtisoslashtirish markazi
o'qituvchisi

N.M.Kurbanova

Respublika o'rta tibbiyot va
farmasevtika xodimlari
malakasini oshirish va
ularni ixtisoslashtirish markazi
o'qituvchisi

TAQRIZChILAR:

Z.Z.Imamova

RO'TFXMO va IM o'quv ishlari
bo'yicha direktor o'rinbosari

I.N.Aslonov

Respublika tez tibbiy yordam markazi
Toshkent shahar filiali direktori, dotsent

O'quv dasturi Respublika o'rta tibbiyot va farmasevtika xodimlari malakasini oshirish va ularni ixtisoslashtirish markazining Pedagogik kengashida ko'rib chiqildi va tasdiqlashga tavsiya etildi.

«4»032025y.

bayonnoma № 2/1

Pedagogik kengash raisi

L.X.Musadjanova

O'quv dasturi direktorlar kengashida ko'rib chiqildi, muhokama qilindi, tasdiqlashga tavsiya etildi.

«5»032025y.

bayonnoma № 2

1. Kirish.

O‘zbekiston Respublikasida o‘rta tibbiyot xodimlarini tayyorlash, malakasini oshirish,

Mazkur o‘quv dasturi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 6 maydagi “Tibbiyot va farmatsevtika ta’limi va ilm-fani tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ - 4310-sonli qaror, O‘zbekiston Respublikasining 2020 yil 23 sentabr O‘RQ-637-son “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni, 2020 yil 7 apreldagi “Tibbiy-sanitariya sohasida kadrlarni tayyorlash va uzluksiz kasbiy rivojlantirishning mutlaqo yangi tizimini joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ 4666-sonli qaror, O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligining 2020 yil 15 iyundagi 160-sonli “Tibbiy-sanitariya va farmatsevtika kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini tashkil etish bo‘yicha me‘yoriy hujjatlarni yanada takomillashtirish to‘g‘risidagi” buyrug‘i, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018 yil 16 oktabr “Tez tibbiy yordam xizmatini takomillashtirish to‘g‘risidagi 3973-sonli” PQ , 2022 yil 16 iyun “ Aholiga tez tibbiy yordam ko‘rsatish tizimini takomillashtirish“ 283-sonli PQ , O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligining 2024 yil 28 oktabr 333-sonli,“O‘rta tibbiyot va farmatsevtika xodimlarining malakasini oshirish va qayta tayyorlashga qo‘yiladigan Davlat talablari” ijrosini ta‘minlash maqsadida ishlab chiqilgan. Sog‘liqni saqlash tizimini isloh qilish davlat dasturlari doirasida aholiga tez va e‘tibor qaratilmoqda.

O‘quv dastur modul tizimi asosida ishlab chiqilgan bo‘lib, o‘quv fanning mazmuni, uni o‘zlashtirish shakli va usullari mujassamlashtirilgan. Dastur mazmunida nazariy alohida e‘tiborga olingan.

O‘quv dasturi “Shoshilinch tibbiy yordam ko‘rsatish” yo‘nalishining namunaviy o‘quv rejasi asosida tayyorlangan bo‘lib, o‘rta tibbiyot xodimlari (shoshilinch tez tibbiy yordam ko‘rsatish ilmiy-amaliy markazlari va davolash profilaktika muassasalarining shoshilinch tez tibbiy yordam ko‘rsatish bo‘limlari hamshiralari, feldsherlar)ni 144 kredit malaka oshirishlari uchun mo‘ljallangan.

O‘quv dasturda fanlar modullarga ajratilgan bo‘lib, kasbiy rivojlanish moduli fanlar hamda, mutaxassislik fanlar bo‘yicha ta‘lim olayotganlarning har tomonlama kasbiy, ma‘naviy va siyosiy dunyoqarashlarini kengaytirishga qaratilgan yangiliklar, shuningdek, sog‘liqni saqlash tizimidagi islohatlar, tibbiyot sohasining ilm – fani va amaliyotining rivojlanishi tendensiyalari va yutuqlari, yangi texnika va texnologiyalari to‘g‘risida ma‘lumotlar kiritilib, tibbiy talimda uzluksizligi va uzviyligini, fanlar va bo‘limlarni qaratilgan o‘quv materiallarini qamrab olgan.

O‘qish natijasida “Shoshilinch tibbiy yordam ko‘rsatish” bo‘yicha Respublika shoshilinch tez tibbiy yordam ko‘rsatish ilmiy-amaliy markazlarida va davolash profilaktika muassasalarining shoshilinch tez tibbiy yordam ko‘rsatish bo‘limlarida faoliyat yurituvchi o‘rta tibbiyot xodimlarining mavjud kompetensiyalarni takomillashtirish va

kasbiy faoliyat uchun zarur yangi bilim va ko'nikmalarni egallash va kasbiy darajasini oshirish. O'rta tibbiyot xodimlarni har tomonlama yetuk, mutaxassisliklari bo'yicha yetarli bilim va ko'nikmalarga ega bo'lishlariga erishish, shoshilinch tez tibbiy yordamning tezkorligini, texnologiyasini va samaradorligini tubdan kuchaytirish, aholiga o'z vaqtida malakali shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish bo'yicha davolash,

1.2. Vazifalar:

• Umumiy malaka oshirish o'quv jarayonini modulli tibbiy ta'lim tamoyili bo'yicha, h zamonaviy, innovatsion, isbotlangan tibbiyotga asoslangan xalqaro ilmiy-amaliy ma'lumotlarni davlat talablariga mos holda tuzilgan o'quv dasturi bo'yicha tizimli b tashkillashtirish va davolash profilaktika muassasalarida ko'rsatiladigan profilaktik, o tashhishlash va davolash uchun kerakli amaliy ko'nikmalarni mustaqil qo'llashga ' tayyorgarlikni shakllantirish;

• etika va deontologiyaning zamonaviy jihatlari bilan tanishtirish;

• aholi o'rtasida to'g'ri, ratsional ovqatlanish, zararli odatlarga qarshi kurashish, sog'lom c turmush tarzini qo'llab-quvvatlash, o'sib kelayotgan avlodni sog'lomlashtirish h tadbirlarini yangilash;

• aholi o'rtasida tibbiy madaniyatni oshirish, aholi orasida ko'p tarqalgan kasalliklarni

• zamonaviy klinik protokollar va standartlar bilan tanishtirib, ular bilim, malakaga a asosida ishlash ko'nikmalarini yangilash va mukammallashtirish;

• tibbiyot sohasidagi yangiliklar, shoshilinch va favqulotda xolatlarda tibbiy yordam a ko'rsatishni tashkil etish;

• shoshilinch tez tibbiy yordamga muxtoj bemorlarni zamonaviy tekshirish usullarga r tayyorlash, zamonaviy yangi tibbiy texnologiyalar to'g'risida ma'lumotlar berish;

• favqulotda vaziyatlar, kechiktirib bo'lmaydigan holatlarini tahlil qila olish va y kechiktirib bo'lmaydigan yordamni ko'rsatish qobiliyatini takomillashtirish.

• og'ir ahvoldagi bemor hayotiga xavf tug'diruvchi holatlarni zudlik bilan aniqlashga b yo'nalgan holda yordam ko'rsatishga yondoshish;

• inson xayotiga xavf soluvchi xolatlarda bemorlarga tezkor tibbiy yordam chora i tadbirlari ko'rsatish;

• reanimatsion bemorlarni parvarishlash, salomatligini qayta tiklash va yanada m mustahkamlash;

• ko'p uchraydigan asosiy patologik holatlarda va ularga olib keluvchi havf omillarini a erta aniqlash mahoratini oshirish.

1.3. Ta'lim oluvchilar toifasi (kontingenti):

• O'quv dastur bo'yicha Respublika shoshilinch tez tibbiy yordam ko'rsatish ilmiy- amaliy m markazlari, davolash profilaktika muassasalari va shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish g bo'limlarida faoliyat yuritayotgan o'rta tibbiyot xodimlarining malakaviy tavsifnomasi va b javozim yo'riqnomalariga muvofiq, ya'ni mutaxassisligini tasdiklovchi xujjati bo'lgan h hamshiralar uchun mo'ljallangan.

O'quv dasturni o'zlashtira olish uchun zarur bo'lgan tinglovchi kompetensiyasi:]

R t

o i

' b

larini bilishi, asosiy hayotiy ko'rsatkichlarni o'rganish;

i

y

- tibbiyot psixologiyasi va shaxslararo muloqot ko'nikmalariga ega bo'lishi va uni amalga oshirish;
- mutaxassislik bilimlarini doimo boyitib borish, yangi axboratlarni o'rganish va o'z faoliyatida qo'llay bilish;
- shoshilinch tibbiy yordamni tashkil etishdagi direktiv hujjatlarni, bilishi va me'yoriy hujjatlarni yurita olishi;
- favqulotda holatlarda jabrlanganni birlamchi qo'rikdan o'tkazish, organizmning hayotiy muhim ko'rsatkichlarni aniqlash va monitoringini olib borish;
- o'z kasbiy salohiyati doirasida sanitar oqartuv, sanitar-gigiyenik, profilaktik, reabilitatsion, diagnostik va reanimatsion tadbirlarni, vrach ko'rsatmalarini amalga oshirish;
- bemorga o'z vaqtida malakali shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish;
- shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish ilmiy-amaliy markazlari bo'limlaridagi bemorlarni parvarish qilish;
- kasbiy faoliyatda o'z ichki imkoniyatlarini namoyon qila olismutaxassisligi bo'yicha chuqur va yangilangan to'liq nazariy va amaliy bilimlarga ega bo'lgan, uzluksiz o'z malakasini oshirishga tayyor bo'lgan, o'zgaruvchan sharoitlarga tez moslasha oladigan bo'lishi kerakligi;
- xolatlarda, jarohlarda, zaxarlanishlarda o'pka-yurak reanimatsiyasini o'tkazish, shifokorgacha bo'lgan tez tibbiy yordam ko'rsatish;
- bemorlar xolatini baholash, asosiy simptom va sindromlarni ajratish, og'ir va terminal
- zamonaviy vosita, texnika va texnologiyalardan foydalana olish.

1.5. Dasturning dolzarbligi: O'quv dasturining dolzarbligi amaliy tibbiy yordamning real ehtiyojlaridan kelib chiqib, amaldagi standart va bayonnomalar, dalillarga asoslangan tibbiyot tamoyillarida kasalliklar dignostikasi, zamonaviy davolash va profilaktika choralarini qo'llash, muammolarga yo'naltirilgan yondoshuv asosida shoshilinch yordamning zamonaviy ehtiyojlaridan kelib chiqib, o'quv materiallari va jarayonlar O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash tizimining va mutaxassislikning o'ziga xos kasbiy ehtiyojlariga qaratilgan, shuningdek tibbiyot huquqi bo'yicha amaldagi qonunchiligi, hamda zamonaviy ilm-fan yutiqlariga muvofiqligi, tibbiyot fani va amaliyotidagi mavjud vaziyat o'zgarishini hisobga olgan holda ishlab chiqilgan.

1.7. O'qish shakli:

- kunduzgi - o'qish ishdan ajralgan holda
- on/offline, masofaviy/a'naviy o'qish ishdan ajralgan/ ajralmagan holda

1.8. Mashg'ulotlarni o'tish tartibi:

Mashg'ulotlar "Tibbiy-sanitariya va farmatsevtika kadrlarining uzluksiz malakasini

ashg'ulotlar 9⁰⁰ da boshlanib, 13⁴⁰ da tamom bo'ladi. Tushlik - 30 daqiqa.

O'qish tugagandan so'ng beriladigan xujjat: o'quv kursni to'liq o'zlashtirgan va
b
o
,

2. REJALASHTIRILAYOTGAN TA'LIM NATIJALARI

2.1.Rejalashtirilayotgan ta'lim natijalaridan so'ng takomillashtirilishi

- m
- o'z-o'zini baholash, tanqidiy tahlil qilish va to'g'ri qarorlarni qabul qilish, aholi sog'lig'ini saqlash va mustahkamlash doirasida, aholi orasida tibbiy madaniyat, sog'lom turmush tarzi, kasallik rivojlanishining oldini olish borasida profilaktik sanitariya targ'ibot tadbirlarni olib borish, sog'lom turmush tarzi ko'nikmalarini shakllantirishda
- intizomiy, ma'muriy, fuqarolik, jinoiy javobgarlikni amalga oshirayotganda tibbiy
- bemorlarni tashxislashda foydalaniladigan tibbiy va texnik jihozlar bilan ishlash, shaxsiy kompyuter texnologiyalari, turli manbalardan ma'lumot olish, kompyuter
- amalga oshirish ko'nikmasini rivojlantiradi;
- siyentlar va ularning yaqinlari bilan to'g'ri muloqot qilish qobiliyati mukammallaadi;
- bemorlarni xolatiga qarab yordam ko'rsatadi;
- shoshilinch holatlarni o'z vaqtida tashhislash, birlamchi tezkor yordamni amalga oshirish, ko'nikmalarni mukamallashadi;
- kor kasalliklarda, yurak-qon tomir tizimi kasalliklarida, o'tkir miya qon aylanishi buzilishlarda shoshilinch yordam ko'rsatish qobiliyati mukamallashadi;
- akusherlik-ginekologiyadagi o'tkir holatlarda shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish
- urologiyadagi o'tkir holatlarda, "O'tkir qorin" sindromida shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish qobiliyati mukamallashadi;
- jarohatlarda kechiktirib bo'lmaydigan tibbiy yordam ko'rsatish qobiliyati
- bolalarda shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish qobiliyati mukamallashadi;
- o'tkir zaxarlanishlarda shoshilinch tibbiy yordam kursatish ko'nikmalari
- bemorlar kasalliklarini aniqlashda qo'llaniladigan zamonaviy tibbiy tekshirish usullarini o'zlashtiradi;
- shifokorgacha shoshilinch holatlarni o'z vaqtida tashhislash, birlamchi tezkor yordamni amalga oshirish, hamda o'rnatilgan tartibda hujjatlashtirish ko'nikmalarini
- intizomiy, ma'muriy, fuqarolik, axloqiy javobgarlikni amalga oshirayotganda tibbiy xatolarning oldini olish bo'yicha o'z faoliyati natijalarini tahlil qilish va amalga oshirish va tashkil etishning ilg'or shakllari va usullarini ishlab chiqish, ommalashtirish,

tajriba almashish hamda boshqa kasbiy faoliyat turlariga moslashtirish qobiliyatiga ega bo‘ladi.

3.DASTUR MAZMUNI

3.1“Shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish” malaka oshirish kursi o‘quv rejasi.

№	Modul va mavzular nomi	Kredit	Auditoriya mashg‘ulotlari		Seminar	Attestatsiya
			Nazariy mashg‘ulot	Amaliy mashg‘ulot		
1.0	Kasbiy rivojlantirish moduli	32	16	16		
1.1	Modul. O‘zbekiston Respublikasining tibbiyot sohasidagi davlat siyosati	4	4	-		
1.2	Modul: Tibbiyotda raqamli texnologiyalar	6	2	4		
1.3	Modul: Infeksion nazorat	6	4	2		
1.4	Modul: Sterilizasiyada zamonaviy usullar va texnika xavfsizligi	6	2	4		
1.5	Modul: Sog‘lom turmush tarzini shakllantirish mezonlari. Jismoniy faollik	10	4	6		
2.0	Mutaxassislik fanlar moduli	104	44	60		
2.1	Modul: Shoshilinch tibbiy yordam kursi va asoslari.	8	4	4		
2.2	Modul: Favqulodda vaziyatlarda aholiga tibbiy yordam ko'rsatishni tashkil etish.	6	2	4		
2.3	Modul: Reanimatologiyaning umumiy masalalari. Shifoxonagacha bo‘lgan bosqichda reanimatsiya choralari.	16	6	10		
2.4	Modul: Shoshilinch va kechiktirib bo‘lmaydigan tibbiy yordamni talab qiladigan sindromlar.	30	14	16		
2.5	Modul: Jarrohlik kasalliklarida kechiktirib bo‘lmaydigan holatlar.	12	6	6		
2.6	Modul: Homiladorlik va tug‘ishda, ginekologik kasalliklarda kechiktirib bo‘lmaydigan holatlar.	6	2	4		

2.7	Modul: Jarohlarda kechiktirib bo'lmaydigan holatlar.	10	4	6		
2.8	Modul: O'tkir zaharlanishda kechiktirib bo'lmaydigan holatlar.	10	4	6		
2.9	Модул: Bolalarda kechiktirib bo'lmaydigan holatlar.	6	2	4		
3.0	Tanlov fanlar moduli.	4			4	
	Attestatsiya	4				4
	Jami:	144	60	76	4	4

“Shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish” malaka oshirish kursi o‘quv modullarining mazmuni

1.1.Modul: O‘zbekiston Respublikasining tibbiyot sohasidagi davlat siyosati.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning Oliy Majlis Qonunchilik palatasining yaqin va istiqbolga mo‘ljallangan Harakatlar dasturi muhokamasiga bag‘ishlangan yig‘ilishidagi nutqida belgilab berilgan Sog‘liqni saqlash tizimidagi dasturlarni samarali va to‘liq amalga oshirishdagi asosiy vazifalar. Yangi O‘zbekiston tibbiyoti-yangicha yondashuvlar asosida transformatsiya qilinayotgan tizim. Yangi O‘zbekistonning Taraqqiyot strategiyasida tibbiyotga doir ustuvor yo‘nalishlarning mazmun-mohiyati.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining”Ayollar orasida onkologik kasalliklarni nazorat qilishga doir davlat dasturi to‘g‘risi”dagi hamda “Tibbiy va sog‘lomlashtirish turizmini yanada rivojlantirish chora- tadbirlari to‘g‘risida”gi qarorlarining ahamiyati.Sog‘liqni saqlash tizimini raqamlashtirishdagi ustuvor vazifalar. “Aholi salomatligi-2030” milliy strategiyasining ustuvor yo‘nalishlari,vazifalari va asosiy indikatorlari.

O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoevning 2020-yil 12-noyabrdagi “Sog‘liqni saqlash tizimini tashkil etishning yangi modeli va davlat tibbiy sug‘urtasi mexanizmlarini Sirdaryo viloyatida joriy etish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 4890-sonli shuningdek 2024 yil 5-sentabrdagi “Davlat tibbiy sug‘urtasi mexanizmlarini joriy etishga oid chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi 311-sonli Qarorlarining mazmun-mohiyati.

Davlat tibbiy sug‘urtasi-sifatli tibbiy xizmat kafolati.Davlat tibbiy sug‘urtasi mexanizmlarini joriy qilish bilan bog‘liq islohotlar. Davlat tibbiy sug‘urtasining huquqiy asoslari, mexanizmlari va joriy etish bosqichlari haqida. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasida davlat tibbiy sug‘urtasiga oid norma haqida.

1.2.Modul: Tibbiyotda raqamli texnologiyalar .

Tibbiyot sohasida raqamli texnologiyalaridan foydalanishdagi nazariy va amaliy bilimlarni egallash, Bemor ma'lumotlarini boshqarish, tibbiy statistik ma'lumotlarni to‘g‘ri tahlil qilish, tahlil qilingan natijalardan kelib chiqqan holda kasallikning oldini

Tez tibbiy yordamning asoslari. Tez yordam xizmati vazifalari. O'zbekiston fuqarolariga bepul tibbiy yordam ko'rsatish bo'yicha davlat kafolatlarini ta'minlash. Tibbiy yordamning turlari, ko'rsatish sharoitlari va shakllari bo'yicha tasnifi. Tibbiy yordam ko'rsatish tartiblari va tibbiy yordam standartlari. Standart operatsion protseduralar (SOPlar) – tibbiy yordam sifatini boshqarish tizimining majburiy qismi. SOPlar faoliyatiga qo'yiladigan talablar. Normativ-huquqiy baza. Tez yordam ko'rsatish tartibi. Kechiktirib bo'lmaydigan holat" tushunchalari. Shoshilinch holatlarning tasnifi. Shifoxonagacha bo'lgan bosqichda shoshilinch va kechiktirib bo'lmaydigan tibbiy ko'rsatadigan tibbiyot muassasasi. Shifoxonagacha bo'lgan bosqichda ibbiy yordamning asosiy tamoyillari va ko'lami. Tez tibbiy yordam mutaxassislariga qo'yiladigan malakaliy talablar. Tez yordam xodimlari faoliyatida etika va deontologiya jihatlari. Kechiktirib bo'lmaydigan va shoshilinch yordam ko'rsatishda huquqiy va axloqiy tamoyillar. Tez tibbiy yordam xodimlarining ijtimoiy himoyasi. Tez tibbiy yordam xodimlarini majburiy davlat sug'urtasi. Majburiy tibbiy sug'urta ekspertlarining tibbiy yordam sifati va xavfsizligini, uning qulayligi va yetarililigini baholashdagi roli. Majburiy tibbiy sug'urta ishtirokchilarining o'zaro hamkorligi. Tibbiyot xodimlarining hayoti va sog'lig'iga tajovuz uchun javobgarlik. Bemorlarning sog'lig'i holati va kutilayotgan tibbiy aralashuvlar haqida ma'lumot olish huquqlarini ta'minlash, shuningdek, shifokor sirini saqlash. Ноқобил (huquqiy layoqatsiz) bemorlarning huquqlarini ta'minlash tartibi. Bemorlar tibbiy yordamdan voz kechganda tez tibbiy yordam xodimlarining harakatlari. Tez tibbiy yordam xodimlari faoliyatida psixologik jihatlar. Tez tibbiy yordam xodimlarining bemorlar, ularning qarindoshlari va uchinchi shaxslar bilan muloqotidagi psixologik muammolar. Bemorlarning psixologik turlari va turli tipdagi bemorlar bilan muloqot qilishning o'ziga xos xususiyatlari. Qariyalar bilan va palliativ yordamga muhtoj bemorlar bilan muloqot qilishning o'ziga xos xususiyatlari. Nizo va psixotravmatik holatlarda psixologik himoya usullari. Kechiktirib bo'lmaydigan yordam ko'rsatishning asosiy bosqichlari va bunda tibbiyot xodimining roli.

2.2. Modul: Favqulodda vaziyatlarda aholiga tibbiy yordam ko'rsatishni tashkil etish.

Favqulodda vaziyatlar. Tushunchasi, tasnifi, sabablari. Jabrlanganlarni tibbiy saralash. Evakuatsiyani tashkil etish va jabrlanganlarni tibbiy tashishning xususiyatlari. Favqulotda vaziyatlar haqida tushuncha. Favqulotda vaziyatlar tasnifi, uning turlari, kelib chiqish sabablari, manbalari. Insonlar orasida favqulotda vaziyatlar va shoshilinch xolatlarda o'z-o'ziga va bir-biriga yordam berishni targ'ib qilish. Favqulotda xolatlar turlari. Ularda umumiy extiyotkorlik choralari ko'rish. Ommaviy talofat o'chog'ida birinchi yordam kursatish. Tibbiy saralash (Triaj usuli) va evakuatsiya qilish. Tibbiy saralash bosqichlari. Tibbiy evakuatsiya bosqichlari. Evakuatsiyani tashkil etish va jabrlanganlarni tibbiy tashishning xususiyatlari. Evakuatsiya bosqichlarida tibbiy yordam turlari. Favqulotda vaziyatlarda fuqaro muhofazasi bo'yicha o'tkaziladigan chora-tadbirlar.

2.3. Modul: Reanimatologiyaning umumiy masalalari. Shifoxonagacha bo'lgan bosqichda reanimatsiya choralari.

Terminal holatlar. Kattalar va bolalarda yurak –o'pka reanimatsiya o'tkazish bosqichlari. Kattalarda yurak –o'pka reanimatsiyasini o'tkazish algoritmi. Bolalar va

gudaklarda yurak –o'pka reanimatsiyasini o'tkazish algoritmi. Hayot uchun xavf tug'diradigan ekstremal holatlar va patologik sindromlar.

Elektr shikastlanishi, cho'kish, asfiksiya, issiq urishi va sovuq urishda reanimatsiya o'tkazish xususiyatlari. To'satdan o'lim. Qon aylanishining to'xtashi. Shifoxonagacha bo'lgan bosqichda nafas yo'llari o'tkazuvchanligini ta'minlash. Qon aylanishining to'xtashida kengaytirilgan reanimatsiya tadbirlarini o'tkazish usullari. Orofaringal va nazal havo o'tkazgichlarni qo'llash usullari. Avtomatik tashqi defibrillyatordan foydalanish. Suniy nafas berishni Ambu nafas olish xaltasidan foydalangan holda amalga oshirish.

2.4. Modul: Shoshilinch va kechiktirib bo'lmaydigan tibbiy yordamni talab qiladigan sindromlar.

Yurak-qon tomir tizimi haqida ma'lumot. Yurak, qon - tomir tizimi kasalliklarini dunyo bo'yicha tarqalishi, kelib chiqish sabablari, asoratlari, asoratlarini oldini olish chora-tadbirlari. Yurak-qon tomir sistemasi kasalliklarining asosiy simptomlari va tekshirish usullari. EKG ni bajarish texnikasi. Yurak ishemik kasalliklari, o'tkir koronar sindromi, miokard infarkti, yurak avtomatizmi, qo'zg'aluvchanlik va o'tkazuvchanlik funksiyalarining buzilishlarida EKG. Ko'krak kafasida og'riq/noxushlik, unda bemorni ahvolini baholash. O'tkir koronar sindromda yordam ko'rsatish. Artimiyalar, turlari va ularda shoshilinch yordam ko'rsatish. O'tkir yurak etishmovchiligi (o'ng qorinchali yurak yetishmovchiligi, chap qorinchali yurak yetishmovchiligi) belgilari. Klinik kechining xususiyatlarini hisobga olgan holda o'tkir yurak etishmovchiligiga yordam berish tamoyillari. Arterial gipertenziya. Gipertonik kriz. Asoratlanmagan va asoratlangan gipertonik krizlarda yordam berish tamoyillari. Qisqa va uzoq muddatli hushni yo'qotish holatlar. Syncopega olib keladigan holatlar, sababi. Koma haqida tushincha. Koma turlari. Komadagi bemorlarning holatini baholash, shoshilinch tez tibbiy yordam ko'rsatish. Komadagi bemorlarni Glazko shkalasi yordamida baholash. Komaning og'irlik darajasiga ko'ra tez tibbiy yordam ko'rsatish. Koma holatidagi bemorlarda hamshiralik parvarishi. Diabetik komalar. Zamonaviy glyukometr, uni ishlash printsiplari. Insulinli pompalar, qo'llanishi, asoratlarni oldini olishdagi ahamiyati. Bosh miya qon-tomirlarining o'tkir yetishmovchiliklari (apoplektik koma) sabablari, belgilari, shifoxonagacha bo'lgan bosqichda tibbiy yordam ko'rsatish xususiyatlari. O'tkir allergozlar. Sabablari, belgilari. Kvinke shishi, eshakyemi, anafilaktik shokda shifoxonagacha bo'lgan bosqichda shoshilinch yordam ko'rsatish. O'tkir nafas etishmovchiligi, sabablari, tasnifi, diagnostik mezonlari, og'irlik darajasi. Yuqori nafas yo'llarining stenoz kasalliklari va yot jismlar tushishi. Kattalar va bolalarda yuqori nafas yo'llarining yot jismlarini olib tashlashning konservativ usullari. Bronx-obstruktiv sindromi. O'pkaning alveolyar qismi shikastlanganda o'tkir nafas etishmovchiligi. Nafas olish a'zolari o'tkir yetishmovchiligi kasalliklarining (bronxit, bronxial yulduzcha astma, pnevmoniya) kelib chiqish sabablari, klinikasi, shoshilinch tibbiy yordam tadbirlari, davolash va parvarish. Talvasa sindromi. Turli toifadagi bemorlar (kattalar, bolalar, homilador ayollar)da talvasa sindromining sabablari. Talvasa sindromida shifoxonagacha bo'lgan bosqichda shoshilinch yordam ko'rsatish taktikasi. Epilepsiya sabablari, asosiy belgilar, epilepsiyaning turlari, asoratlari, shoshilinch tibbiy yordam.

2.5. Modul: Jarrohlik kasalliklarida kechiktirib bo'lmaydigan holatlar.

Qon ketishining tasnifi. Qon ketishining asosiy sabablari. Yuqori va pastki oshqozon-ichak traktidan qon ketishining klinik ko'rinishi. Tashqi va ichki qon ketishida shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish usullari. Qon ketishini vaqtinchalik va uzil-kesil to'xtatish usullari. Qon yo'qotish darajasini baholash. Gemorragik shok: patogenezi, klinik ko'rinishi. Kasalxonagacha bo'lgan jismoniy va instrumental tekshiruvning xususiyatlari. Davolashning asosiy yo'nalishlari. Gemorragik shok bilan og'riqan bemorlarda infuzion-transfuzion terapiyaga qo'yiladigan talablar. Bemorning holatini qorin" sindromi to'g'risida tushuncha. Sabablari, klinik belgilari, shoshilinch yordam ko'rsatish. "O'tkir qorin" sindromida bemorlarni tekshirish usullari. O'tkir og'riq bilan o'tkir pankreatit, o'tkir ichak tutilishi, siqilgan churralar, o'tkir xoletsistit va jigar qorin og'rig'ida differentsial diagnostika va feldsher taktikasi. Klinik vaziyatlarni tahlil qilish. O'tkir bel og'rig'ining sabablari. O'tkir piyelonefrit, o'tkir paranefrit, parafimoz, balanopostit, buyrak sanchigi va o'tkir siydikni tutilib kolishning klinik ko'rinishi. Buyrak sanchig'i, o'tkir piyelonefrit, paranefritning differentsial diagnostikasi. Bolalar va homilador ayollarda buyrak sanchig'ining klinik xususiyatlari va diagnostikasi. Gematuriya: tasnifi, sabablari, klinik ko'rinishi, differentsial diagnostikasi, shoshilinch tibbiy yordam hajmi, kasalxonaga yotqizish uchun ko'rsatmalar. O'tkir siydikni tutilishi: o'tkir siydikni tutilishning diagnostikasi va differentsial diagnostikasi. Kasalxonaga muvofiq. Shifoxonagacha bo'lgan bosqichda shoshilinch yordam ko'rsatish taktikasi. Quviqni kateterizatsiya qilish uchun ko'rsatmalar. Ayollar va yerkaklarda siydik pufagini

2.6.Modul: Homiladorlik va tug'ishda, ginekologik kasalliklarda kechiktirib bo'lmaydigan holatlar.

Xomilador ayollarning toksikozi va gestozi : etiologiyasi, patogenezi, tasnifi. Klinik ko'rinishi. Tekshirish xajmi yordam ko'rsatish standartiga muvofiq. Yordam tamoyillari. Kasalxonagacha bo'lgan bosqichda shoshilinch tibbiy yordam ko'rsatish xatolar. Kasalxonaga yotqizish uchun ko'rsatmalar. Akusherlik qon ketishi: sabablari, klinik ko'rinishi, differentsial diagnostikasi, davolashning asosiy tamoyillari, qorin": sabablari, klinik ko'rinishlari, asoratlari. Tekshiruv doirasi yordam standartiga muvofiq. Shoshilinch yordam tamoyillari. Kasalxonaga yotqizish uchun ko'rsatmalar. Ginekologiyada "o'tkir qorin": sabablari, klinik ko'rinishlari, asoratlari. Tekshiruv doirasi yordam standartiga muvofiq. Shoshilinch yordam tamoyillari. Kasalxonaga yotqizish uchun ko'rsatmalar. Disfunksional bachadon qon ketishi, jinsiy a'zolarning shikastlanishi va o'smalaridan qon ketishi: klinik ko'rinish va differentsial diagnostika. Tekshiruv doirasi yordam standartiga muvofiq. Yordam tamoyillari. Kasalxonaga yotqizish uchun ko'rsatmalar. Tug'ruq, Tug'ruq davrlari. Homilador ayolning ahvolini baholash. Homila

shokining patogenezi, klinikasi. Kuyish shokining oldini olish va davolash tamoyillari. Kimyoviy kuyishlar uchun yordam ko'rsatish xususiyatlari. Kuygan bemorlarni tekshirish usullari, kuyish shikastlanishining og'irligini baholash. Kasalxonagacha bo'lgan bosqichda kuygan yaralarni birlamchi davolash usullarini o'zlashtirish. Bemorlarda kuyish shokining oldini olish va davolash.

2.8.Modul: O'tkir zaharlanishda kechiktirib bo'lmaydigan holatlar.

Zaharlanish. Zaharlanish turlari. O'tkir zaharlanish bilan og'rikan bemorlarga tibbiy yordam ko'rsatish tartibi. O'tkir zaharlanish bilan og'rikan bemorlarni yordam ko'rsatishning umumiy tamoyillari. Zaharlanish bilan og'rikan bemorlarni tekshirish usullari. Anamnez yig'ish xususiyatlari. Hayotiy ko'rsatqichlarni saqlashga qaratilgan tadbirlar ketma-ketligi. Tabiiy intoksikatsiyani faollashtirish usullari. O'tkir zaharlanish uchun antidot terapiyasi tamoyillari. Kimyoviy zararlanish o'chog'i va zonasi haqida tushuncha. Kimyoviy ifloslanish xavfi bo'lgan taqdirda tez yordam va tibbiyot xodimlarining harakatlari. Kuchli ta'sir etuvchi zaxarli moddalar chiqib ketishiga olib kelgan avariya vaqtida jabrlanuvchilarga shoshilinch tibbiy yordamni tashkil etish. O'tkir zaharlanishning sindrom diagnostikasi. Spirtli ichimliklar, ularning surrogatlari, psixotrop dori vositalari, kuydiruvchi ta'sir etuvchi zaharlar, fosfororganik birikmalar, og'ir metall tuzlari, o'simlik va hayvonot manbaali zaharlar bilan kechadigan o'tkir zaharlanish klinikasi, diagnostikasi va davolishi. Gaz holatidagi xlor, ammiak, serovodorod va ugar gazi bilan zaharlanishda klinikasi, diagnostikasi va shoshilinch yordam. Gaz holatidagi xlor, ammiak, serovodorod va is gazi bilan zaharlanishda klinikasi, diagnostikasi va shoshilinch yordam. Psixiatriya va narkologiya yordamini ko'rsatishning huquqiy jihatlari. Ruhiy va narkologik kasalliklarga chalingan bemorlarga tibbiy yordam ko'rsatish tartibi. Alkogolizm, narkomaniya va ruhiy kasalliklardagi shoshilinch holatlar. Psixomotor qo'zg'alish turlari. Psixomotor qo'zg'alish sabablarining differentsial diagnostikasi. Ong'ning o'zgargan holati." Alkogolizm va narkotik moddalarga qaramlikka chalingan bemorlardagi shoshilinch holatlar. Og'ir darajadagi alkogol mastligi, o'tkir alkogol zaxarlanishi va patologik mastlikning klinik manzarasi. O'tkir alkogol zaxarlanishi va o'tkir alkogol intoksikatsiyasida tez tibbiy yordam feldsheri taktikasi va tibbiy yordam standartlari. Opioidlar iste'moli natijasida yuzaga kelgan o'tkir intoksikatsiya, opiyga qaramlikdagi abstinent sindromi: klinik manzarasi, differentsial diagnostikasi, kasalxonagacha bo'lgan bosqichda shoshilinch yordam. Kasalxonagacha bo'lgan bosqichda shoshilinch tibbiy yordam uchun dorilar: qo'llash usullari, dozalarni tanlash.

2.9.Modul: Bolalarda kechiktirib bo'lmaydigan holatlar.

kechiktirib bo'lmaydigan holatlar. Yosh bolalarning anatomik va fiziologik xususiyatlaridan kelib chiqadigan kasalliklarning o'ziga xos xususiyatlari.

S
h
i
f
o
x
o
n
a
g
a

Haddan tashqari qizib ketganda shoshilinch yordam. O'tkir nafas yetishmovchiligi: yo'llarining stenoz kasalliklari, bronxoobstruktiv sindrom, pnevmoniya. O'tkir yurak-holatlarida shoshilinch yordam. O'tkir zaharlanish: bolalarda o'tkir zaharlanishning eng ko'p uchraydigan sabablari, zaharning organizmga kirish usullari va zaharning bolaning allergik reaksiyalarning asosiy sabablari, turlari va klinik xususiyatlari. Shoshilinch yordam. Kasalxonaga yotqizish uchun ko'rsatmalar. O'tkir ichak infeksiyalari, suvsizlanish turlari (ekzikoz) va ularning klinik ko'rinishlari. I,II,III,IV daraja infeksiyon-toksik shokning klinik ko'rinishlari. Infeksiyon- toksik shok holatida ekssikoz uchun infeksiyasining xususiyatlari. Meningokokkemiya, miya shishishi, meningokokk infeksiyasida infeksiyon- toksik shok klinik ko'rinishlari. Difteriya. Difteriyaning turli o'tkir jarrohlik va o'tkir urologik kasalliklar xususiyatlari. Bolalarda miya shikastlanishi. Kompresion umurtqa pog'onasining sinishi Oyoq-qul suyagining shikastlanishi:

4. DASTURNI AMALGA OSHIRISHNING TASHKILY-PEDAGOGIK TA'MINOTI

4.1. O'quv bazalari:

Respublika o'rta tibbiyot va farmatsevtika xodimlari malakasini oshirish va ularni ixtisoslashtirish markazi Shifokorlar ko'chasi-2, 14-uy, davolash profilaktika muassasalari qoshidagi o'quv bazalari.

Amaliyot bazasi: davolash profilaktika muassasalari qoshidagi o'quv bazalari.

4.2. Mashg'ulotlarni o'tkazish uchun zarur jixozlar ruyxati:

Modul buyicha dars olib borish uchun nazariy, amaliy va seminar darslar o'tiladigan o'quv auditoriyalari. Multimediali jamlanma: slaydlar to'plami bo'lgan rrt ko'rinishli ma'ruzalar, SD diskda ko'rgazma materiallar, ekran, videofilmlar. Klinik amaliy ko'nikmalarni mustahkamlash trening o'quv xonasi mulyaj, fantom, jihozlar, tarqatma materiallar, nazorat savollarining elektron ko'rinishi, vaziyatli masalalar, test savollari. Mavzular bo'yicha turli jadvallar, tasviriy ko'rgazma va qo'llanmalar.

4.3. ADABIYOTLAR RUYXATI:

4.3.1. Qonunchilik va me'yoriy-huquqiy xujjatlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 6 maydagi "Tibbiyot va farmatsevtika ta'limi va ilm-fani tizimini rivojlantirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ- 4310-son qarori.

2. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 7 apreldagi "Tibbiy-sanitariya sohasida kadrlarni tayyorlash va yanada uzluksiz kasbiy rivojlantirishning mutlaqo yangi tizimini joriy etish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ 4666-sonli qarori.

3. “Yuqumli bo‘lmagan kasalliklarning profilaktikasini, sog‘lom turmush tarzini qo‘llab –quvvatlash va aholining jismoniy faolligi darajasini oshirish chora- tadbirlari to‘g‘risida” gi Qarori PQ 40-63 18.12.2018 yil.
4. O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligining 2020 yil 15 iyundagi 160-sonli “Tibbiy-sanitariya va farmatsevtika kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini tashkil etish buyicha me‘yoriy xujjatlarni yanada takomillashtirish to‘g‘risidagi” buyrug‘i.
- 5.O‘zbekiston Respublikasi Sog‘liqni saqlash vazirligining me'yoriy hujjatlari.

4.3.2 Tavsiya etilgan adabiyotlar:

- 1.V.E.Avakov O.V. Churilova A.M. Sharipov “Rukovodstvo po okazaniyu pervoy neotlojnoj dovrachebnoy pomoshchi.” 2010g.
- 2.Yu.Allayorov Yu.Tojiboyev “Favkulodda vaziyatlarda tez tibbiy yordam asoslari” Tashkent-2017 y.
- 3.D.M.Sabirov, A.Z.Gazizov “Birinchi tibbiy yordam” Toshkent-2017y.
- 4.Лычыов V.G.,Karmanov V.K. «Pervichnaya dovrachebnaya meditsinskaya pomoshch.» 2015g.
5. S.V. Dimichev “Pervaya pomoshch pri travmax i zabolevaniyax” Moskva-2011g.
- 6.V.P. Mitrofanenko,I.V.Alabin “Osnovy potologii” Moskva-2011god..
- 7.M.S. Krivenya “Osnovy anesteziologii i reanimatologii” 2009g.
- 8.A.A. Koshelyov “Meditsina katastrof” Sankt-Peterburg-2006g.
- 9.Allayarov Ya.N.”Akusherlik” Toshkent 2007y.
- 10.Ayupova F.M., Jabbarova Yu.K. “Ginekologiya” Toshkent. 2006y.
- 11.Bodyajina V.I. Semenchenko.” Akusherlik.” M. 2004y.
- 12.Krikun A. S. Pochechnokamennaya bolezнь. Kiyev, Naukova Dumka 2008y.
- 13.Lopatkin N.A. Rukovodstvo po urologii. Tom 2 M.: 1998g.
- 14.Pushkarь.D.Yu. Urologiya. Moskva. «Geotar-Media» 2013y.
- 15.F.O.Haydarov,Sh.X.Ermatov “Abu Ali ibn Sino” “Ichki kasalliklar.”
- 16.S.N.Muradov “Xirurgik kasalliklar”.1989y.

4.3.3. Qo‘shimcha adabiyotlar:

1. Amerika yurak assotsiatsiyasi (American Heart Association) birinchi yordam bo'yicha qo'llanma, jumladan “Yurakni qayta jonlantirish (CPR) bo'yicha tavsiyalar. 2020 yil .
- 2.K.L.Shagulyamova.“Pediatriya”.Toshkent, «Ilm ziyo»-2015 god.
- 3.M.F.Ziyaeva.Z.O.Rizayeva.“Bolalarda hamshiralik parvarishi” “Fan va texnologiya” 2012 y. Toshkent.
- 4.V. N. Turaqulov, F. A. Qurbonov, Қ. R. Tongotarova “Anesteziologiya va intensiv terapiya hamshiralik parvarishi.” O‘quv –qullanma.2017 yil.
- 5.“Onalar hamda bolalarda havf omillarini aniklash bo‘yicha yuriqnomalar va beriladigan tavsiyalar” 2020 y. (YuNISEF)
6. “Yuqumli kasalliklar hamshiralik ishi” – 2016 y. (YuNISEF)

4.3.4. Elektron ta'lim resurslari:

www.edu.uz
www.minzdrav.uz
<http://www.medpoisk.ru/>
<http://www.rusmedserv.com/>
www.medi.ru
www.medlinks.ru
www.medscape.com
www.medland.ru
www.med-lib.ru
www.medsan.ru
www.ksmed.ru/pat/gynecology

5. YAKUNIY ATTESTATSIYA

5.1. Yakuniy attestatsiyaga qo'yiladigan talablar, o'tkazish shakli va baholash mezonlari.

Yakuniy attestatsiya O'zbekiston Respublikasi Sog'liqni saqlash Vazirligining 2020 yil 15 iyundagi 160-sonli buyrug'i 3-ilovasidagi «Tibbiy-sanitariya va farmatsevtika kadrlarini qayta tayyorlash va malakasini oshirish ta'lim muassasalarida tinglovchilarning kasbiy bilim va ko'nikmalarini baholash to'g'risidagi Nizom» ga asosan o'tkaziladi.